

LMA studenti izstrādājuši sociālā dizaina idejas ar biznesa ievirzi

Publicēts: 22.12.2020.

Dizains

Vizuālā māksla

2020./2021. studiju gada 1.semestrī Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) Funkcionālā dizaina apakšnozares maģistra programmas otrā kursa studenti Sociālā dizaina studiju modulī risināja sabiedrībai un atsevišķām tās grupām vai indivīdiem svarīgas problēmas. Šī studiju kursa mērķis bija sekmēt maģistrantūras studentu iesaisti un līdzdalību sociālo inovāciju dizainēšanā, iesaistoties sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām, publisko sektoru, NVO vai atsevišķām kopienām. Veiksmīga sadarbība šogad aizritējusi ar tādām institūcijām kā Jūrmalas Valsts Ģimnāzija, Latvijas Autisma apvienība, Pusaudžu resursu centrs Wings for Wheels, Apeirons un Latvijas nedzirdīgo savienība.

Ideju attīstība un piedāvāto risinājumu meklējumi notika tiešā kopā dizainēšanas procesā ar pašu mērķauditoriju. Studenti strādāja kopā ar ļoti atšķirīgām cilvēku grupām, kuru ikdienu ir saistīta ar dažādām aktivitātēm un vajadzībām, tādēļ dizainēšanas procesā tika noskaidrotas patiesi svarīgas lietas katrai konkrētai mērķgrupai. Process ietvēra dažādas dizaina metodes un rīkus, kurus studenti speciāli veidoja katrai konkrētai koprades situācijai.

“Lai strādātu ar sociālā dizaina risinājumiem, dizaina studentam ir jābūt apveltītam ar empātiju, novērošanas spējām un lieliskām saziņas prasmēm, un tas spilgti raksturo šī kursa individuālo un grupu paveikto”, pauž Sociālā dizaina moduļa vadītāja LMA profesore Barbara Ābele.

Profesore turpina: “Tādas dizaina idejas, kā Līgas Bērziņas “Plānotājs jēgpilnām aktivitātēm” jau ir pārtapis sociālā biznesa uzņēmumā, bet studenšu Montas Kates Zviedres un Alises Jēkabsones rokasgrāmata skolotājiem “[Tiešsaiste ir](#)” kļuvis par digitālu atbalsta rīku Latvijas skolotājiem attālinātās apmācības apstākļos. Ārkārtējās situācijas laikā, kad mācības notiek attālināti rokasgrāmata skolotājiem ir veiksmīgi piedzīvojusi savu pielietojamību un sasniegusi savu lietotāju gatava produkta formā,

pārsniedzot studiju uzdevuma apjomu.”

“Gada nogalē sociālā dizaina idejas tika validētas tiešsaistes seminārā, izmantojot sociālā biznesa izvērtēšanas rīku Grow a Business, ko izstrādājuši VIA University College, Dānijas kolēģi, un kuru projekta BaltSe@nioR2.0 ietvarā testē projektā iesaistītās augstskolas no Latvijas, Polijas un Somijas. Izvērtēšanas procesu vadīja inovatīvās uzņēmējdarbības trenere Vita Brakovska no Latvijas sociālās uzņēmējdarbības asociācijas. Savas pozitīvās atsauksmes par studentu izstrādātajām idejām sniedza sociālo jautājumu un uzņēmējdarbības eksperti no Latvijas, Dānijas, Polijas, Igaunijas un Austrijas, atzīstot, ka idejas ir universālas un pielietojamas plašākai mērķauditorijai, vairojot labklājību lielākam cilvēku skaitam”, saka LMA projekta vadītāja Vineta Kreigere.

Sociālā dizaina idejas īstenotas profesores Barbaras Ābeles vadībā sadarbībā ar lektoru Matīsu Zvaigzni un asociēto profesoru Ervinu Pastoru. Sociālā biznesa validēšanas procesu koordinēja projektu vadītāja Vineta Kreigere.

Aicinām visus, kurus ieinteresējuši LMA Sociālā moduļa risinājumi un idejas par plašāku informāciju vai sadarbību kontaktēties ar LMA projektu vadītāju Vinetu Kreigeri. E-pasts: vineta.kreigere@lma.lv; Tālr. +371 27809799.

Par projektu Nr. R081 BaltSe@nioR2.0

Latvijas Mākslas akadēmija (LMA) piedalās Eiropas Savienības Interreg Baltijas jūras reģiona (BJR) transnacionālās sadarbības programmas projekta Nr. R081 BaltSe@nioR2.0 (Inovatīvi risinājumi senioriem draudzīgas publiskās vides nodrošināšanā uz BJR uzņēmumu un publisko institūciju kapacitātes pilnveides pamata) īstenošanā. LMA projektā ir projekta partnera statuss. Projekts turpina risināt projekta Nr. R030 BaltSe@nioR īstenošanas izaicinājumus saistībā ar sabiedrības novecošanos, šoreiz pievēršot lielāku uzmanību publiskās telpas pielāgošanai senioru vajadzībām.

Radīto darbu ideju anotācijas:

Projekts: TIEŠSAISTE IR

Autores: Monta Kate Zviedre un Alise Jēkabsone
LMA Dizaina nodaļa, 2020
Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss
Sociālais dizains, Grafiskais dizains,
Darba vadītāji: Barbara Ābele, Matīss Zvaigzne

Tiešsaistes vide ir kļuvusi par arvien aktuālāku jautājumu ikvienam globālās pandēmijas (Covid-19) laikā šogad. Sava sociālā dizaina projekta ietvaros, mēs sadarbojamies ar Jūrmalas Valsts

ģimnāziju, lai kopīgi dizainētu un izstrādātu skolotājiem paredzētu tiešsaistes rokasgrāmatu, kas ir izmantojama tiešsaistes stundu plānošanā un veidošanā. Mūsu projekta izpētes posmā secinājām, ka gan skolēniem, gan skolotājiem ir grūtības pielāgoties tiešsaistes mācību videi. Skolotājiem trūkst zināšanu par to, kā padarīt tiešsaistes stundas skolēniem atraktīvas. Savukārt, skolēniem ir grūti noturēt uzmanību, un viņi vēlas interaktīvāku, intriģējošāku un saistošāku pieeju tiešsaistes nodarbībām. Rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt skolotājiem izveidot aicinošu, atraktīvu un efektīvu tiešsaistes vidi. Rokasgrāmatā esošie principi ir pārbaudīti reālās tiešsaistes stundās gan ar skolotājiem, gan skolēniem.

Projekts: Šķir baltu lapu

Autore: Ēvija Kraukle
Kopdizainēts ar Pusaudžu resursu centru
LMA Dizaina nodaļa, 2020
Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss
Sociālais dizains, Grafiskais dizains, Prototipēšana
Darba vadītāji: Barbara Ābele, Matīss Zvaigzne, Ervins Pastors

Projekts tapis Sociālā dizaina moduļa ietvaros sadarbojoties LMA Funkcionālā dizaina maģistrantūras studentei Ēvijai, Pusaudžu

resursu centra darbiniecēm un jaunietai Justinei. Koptizainēšanas procesā ir izveidota spēle saziņas veicināšanai, saspīlējumu mazināšanai un jaunu atmiņu veidošanai starp tuviem cilvēkiem. Spēle palīdz uzsākt un veidot jēgpilnu sarunu.

Projekts: Kompas – orientēšanās rīks cilvēkam ar invaliditāti

Autori: Gatis Vectirāns, Romāns Galaiko
Koptizainēts ar "Wings for Wheels", Apeirons
LMA Dizaina nodaļa, 2020
Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss
Sociālais dizains, Grafiskais dizains
Darba vadītāji: Barbara Ābele, Matīss Zvaigzne

Digitālā orientēšanās platforma "Kompas" ir risinājums cilvēkiem ar invaliditāti un viņu atbalsta personām, kas apkopo būtiskāko informāciju par invaliditātes aktuālākajiem tematiem. Ievadot invaliditātes pazīmes un ģeogrāfisko atrašanos, "Kompas" spēj atlasīt informāciju atbilstoši konkrētās personas vajadzībai.

Projekts: UZRUNA

Autores: Madara Salma, Linda Rubene
Koptizainēts ar Latvijas nedzirdīgo savienība
LMA Dizaina nodaļa, 2020
Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss
Sociālais dizains, Grafiskais dizains
Darba vadītāji: Barbara Ābele, Matīss Zvaigzne

Sociālā dizaina moduļa ietvaros LMA Funkcionālā dizaina maģistrantūras studentes Madara un Linda kopā ar Latvijas Nedzirdīgo savienību un jauniešiem un senioriem ar dzirdes traucējumiem (kopā vairāk kā 60 iesaistītajiem), izstrādājušas digitālās mobilās lietotnes piedāvājumu ērtākas pirmās saziņas veicināšanai starp nedzirdīgiem un dzirdīgiem cilvēkiem.

Komunikācijas barjeras dēļ, abas — dzirdīgo un nedzirdīgo sabiedrības kopienas, ir nošķirtas un abpusēji stigmatizētas. UZRUNA ir tilts pirmajiem soļiem abu pušu saziņā. Lietotne ļauj nedzirdīgam cilvēkam izvēlēties situācijai atbilstošas frāzes (vai uzrakstīt tās pašam) un audiāli atskaņot. Pretēji dzirdīgā runa tiek ierakstīta un pārveidota gramatiski pareizā izlasāmā formā. Tas ļauj vienam otru labāk saprast un vienlaikus nedzirdīgajiem praktizēt pareizu latviešu valodu (nedzirdīgo dzimtā valoda ir zīmju valoda), tādējādi palīdzot plašākas informācijas telpas uztveramībā un piekļuvē. UZRUNA dizaina piedāvājums balstīts nedzirdīgo cilvēku pazīstamos ikdienas izaicinājumos un pieredzēs (digitālās ierīces, biežs emodži ikonu lietojums, tehnoloģijas un sociālās lietotnes), domājot par maksimāli ērtu rīka lietošanas pieredzi.

UZRUNA attīstības scenārijs nākotnē paredz sadarbību ar Tilde, rīku papildinot ar balsis intonācijas atpazīšanas un piešķiršanas funkciju.

Projekts: TRIGEN ĢIMENES ROKASGRĀMATA / Ģimenes trīs paaudžu sarunu veicinoša pamācība

Autore: Džūlija Ekuse
Koptizainēts ar Pusaudžu resursu centru
LMA Dizaina nodaļa, 2020
Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss
Sociālais dizains
Darba vadītāji: Barbara Ābele

Kā mēs varam raisīt sirsnīgas, jēgpilnas un iekļaujošas sarunas starp divām vai vairākām paaudzēm, lai veidotu ciešākas attiecības un radītu jaunas atmiņas?

Sadarbojoties kopā dizaina procesos un sarunās ar jaunietai Ievu Nevedomsku un Pusaudžu resursu centru tika koptizainēta divu

soļu ēdiena iedvesmota tematiskā rokasgrāmata sarunām, kur tika izstrādāti jautājumi, kas stimulē veselīgu un sirsnīgu sarunu ģimenes lokā, divās vai vairākās paaudzēs. TriGen rokasgrāmata sastāv no divām daļām, kur pirmā ir kāršu tipa princips ar jautājumiem, uzdevumiem un faktiem par un ap ēdienu un otra daļa - ģimenes receptu burtnīca, kas radīs un saglabās jaunas pieredzes, stāstus un receptes, kas pārtop atmiņu kladē, kas tiktu saglabāta nākamajām paaudzēm.

Projekts: Plānotājs jēgpilnām aktivitātēm / Ko tu šodien gribētu darīt?

Autore: Līga Bērziņa

Kopdizainēts ar Latvijas Autisma apvienību

LMA Dizaina nodaļa, 2020

Funkcionālā dizaina apakšnozare, MA 2.kurss

Sociālais dizains, Grafiskais dizains, Prototipēšana

Darba vadītāji: Barbara Ābele, Matīss Zvaigzne, Ervins Pastors. Gita Straustiņa

Tā kā atbalsta personas bieži vien nezina, kā nodrošināt jēgpilnas ikdienas aktivitātes personām, kurām ir nozīmīgas speciālās vajadzības, tas var radīt nopietnas mentālās veselības un pat uzvedības problēmas – agresiju pret citiem, ka arī autoagresiju.

Plānotājs jēgpilnām aktivitātēm var palīdzēt veidot drošu un attīstošu vidi ģimenēm, kurās aug bērni ar nozīmīgu autismu, UDHD, personām, kuras ir paliatīvajā aprūpē, senioriem ar demenci un citiem.

Vecāki, kuru ģimenēs aug bērni ar speciālām vajadzībām, ir šo studiju darbu jau pilnveidojuši un ir izveidots sociālais uzņēmums, kurš piedāvās šādus individualizētus aktivitāšu plānotājus personām ar nozīmīgām speciālām vajadzībām.

Informāciju sagatavoja:

Laura Ozola

Latvijas Mākslas akadēmijas

Komunikācijas un sabiedrisko attiecību speciāliste

Kalpaka bulvāris 13, Rīga, LV-1050, Latvija

E-pasts: laura.ozola@lma.lv

Mob. tel.: +371 29995067

Mājaslapa: www.lma.lv

<https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/lma-studenti-izstradajusi-sociala-dizaina-idejas-ar-biznesa-ievirzi>